
O katedře

Profil katedry

Katedra studií občanské společnosti je součástí
Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze ([FHS UK](#))

Co jsme

- Jsme první samostatná katedra v České republice zaměřená na problematiku občanské společnosti a občanského sektoru.
- Snažíme se propojovat teorii a praxi, výzkum a jeho aplikaci ve všech tématech, kterými se zabýváme.
- Vytváříme prostor pro setkání lidí z akademického světa a terénu ať již formou besed, přednášek nebo společných projektů.

Nabízíme

- Mgr. i Ph.D. studium v prezenční i v kombinované formě, v přátelské atmosféře vzájemného respektu.
- Řadu přednášejících odborníků jak z akademického světa, tak i z terénu.
- Širokou škálu témat, na kterých mohou studenti participovat v různých projektech.
- Spolupráci s organizacemi občanské společnosti.

Témata

Vzhledem k tomu, že je náš obor ze své podstaty interdisciplinární, věnujeme se celé řadě témat. Zde jsou ta, která považujeme za klíčová:

- **Dárcovství a dar** je klíčový princip, na němž se „točí“ velká část neziskového sektoru. Individuální dárcovství, činnost soukromých, firemních či komunitních nadací, význam velkých mecenášů, jejich legitimita i kritické pohledy, to vše nás na katedře zajímá.
- **Divadlo utlačovaných** je metoda, která pomocí autorského divadla postaveného na konkrétních životních zkušenostech nabízí zamyšlení nad tím, jak si v životě nenechat líbit útlak. Metoda je zaměřena i na řešení konkrétních situací.
- **Dobrovolnictví** je jádrem řady činností v občanské společnosti. Ne nadarmo se tomuto sektoru někdy říká „dobrovolnický“. Společně se ptáme po podstatě dobrovolnictví a zkoumáme jeho projevy a formy v občanské společnosti v ČR i v zahraničí.
- **Komeracionalizace, profesionalizace, hybridizace.** Změny národního i mezinárodního prostředí, ve kterém OOS působí, mají na tyto organizace dopad. Jedním z významných trendů je profesionalizace a komeracionalizace OOS, což přináší nové příležitosti pro tyto organizace, ale také řadu dilemat. Např. Je profesionalizace a komeracionalizace vhodnou strategií k dlouhodobé udržitelnosti občanského sektoru? Jak OOS profesionalizovat a komeracionalizovat tak, aby se organizace nestávaly elitními a neměly exkluzivní charakter? Přináší profesionalizace a komeracionalizace dobrovolnických OOS nebezpečí zpochybnění etických a morálních dimenzí dobrovolnictví?
- **Právo pro občanský sektor**
- **Sociální ekonomika a sociální podnikání.** Katedra rozvíjí i toto téma. Řeší projekty podpořené Grantovou agenturou AV ČR, Magistrátem hl. m. Prahy, realizuje výzkum v rámci Univerzity Karlovy i FHS. Studenti již několik let zpracovávají studie českých sociálních podniků, které vycházejí tiskem. V roce 2013 se stala katedra spolišeitelským pracovištěm mezinárodního projektu evropské výzkumné společnosti EMES - The “International Comparative Social Enterprise Models” (ICSEM), kterého se účastní 200 výzkumníků z 50 zemí světa.
- **Sociální hnutí a politický aktivismus** jsou vyjádřením snah o uskutečnění různých politických či hodnotových preferencí občanů, které se objevují v různých oblastech života společnosti – sociální, environmentální, kulturní a dalších. Společně s více formálním politickým jednáním (např. účastí ve volbách) představují jednu ze tří hlavních funkcí občanské společnosti – tj. obhajobu hodnot či zájmů občanů ve vztahu k politickým nebo ekonomickým elitám (státu a trhu)
- **Sociální vyloučení.** Téma sociálního vyloučení patří k zásadním tématům katedry jistě i z toho důvodu, že mnoho nestátních neziskových organizací implementuje projekty týkající se dané problematiky. Katedra nachází své místo v rámci tohoto tématu především tak, že se podílí na vytvoření expertních studií, které umožňují lépe téma sociálního vyloučení uchopit a navrhnout možná opatření. Je to téma vždy aktuální a umožňuje propojení mezi akademickým

a neziskovým sektorem, které posiluje zároveň i téma podpory sociální soudržnosti ve společnosti obecně. Zároveň se téma sociálního vyloučení objevuje jako průřezové téma během celého studia na naší katedře. [Více](#)

- **Společenská odpovědnost**

Na realizaci těchto témat spolupracujeme s celou řadou organizací, jako např.: Romea, o.s., ARA Art, Člověk v tísni, o.p.s., NROS, Sanek Ponte, Amnesty International, Vteřina poté, Národní dobrovolnické centrum HESTIA, sledujeme informace z Klubu profesionální fundraiserů a z jiných organizací.

Čeho si ceníme

- Katedra studií občanské společnosti byla vybrána do evropské databáze nejlepších edukativních programů z oblasti související s občanskou společností.
- Učitelé katedry vydali řadu publikací - viz O KATEDŘE - [publikace](#)
- Studenti katedry získali ocenění za své úspěchy ve studiu - Hlávkova cena - Mikuláš Pštross za svou diplomovou práci Lévinasian Civil Society? (2010)
Mimořádná cena rektora - Tereza Jurečková a Ondřej Klügl za své mimořádné výsledky v oblasti sociálního podnikání ([Pragulic.cz](#))(2015)
Hlávkova cena - Kateřina Singerová za svou diplomovou práci Občanská angažovanost disidentek (2015) aj.
- Podílíme se na řadě projektů jak mezinárodních, tak domácích určených pro veřejnou správu, širší odbornou i laickou veřejnost jako např. stránky pro multikulturní výchovu [www.czechkid.cz](#), definování sociální ekonomiky a sociálního podnikání, výzkum dobrovolnictví v ČR, výzkum sociálního vyloučení mezi mladou bezdomoveckou populací a jin.
- Členství členů katedry ve skupinách a organizacích, kde vystupují jako experti, např. RVNNO, Výbor pro legislativu a financování RVNNO dále Pracovní skupina RVNNO pro Konceptci státní politiky vůči neziskovému sektoru; Řídicí výbor Norských fondů pro neziskový sektor aj.

V letech 2011 - 2013 byl studijní plán rozšířen o volitelné předměty, které vznikly díky projektu OPPA Zvyšování flexibility studentů oboru Studia občanského sektoru.

Výstupy z projektu naleznete [zde](#)

Spolupráce se zahraničím

Spolupráce probíhá jak na poli výzkumném, tak pedagogickém.

EMES - evropská výzkumná síť orientovaná na výzkum konceptů sociálního podnikání, sociální a solidární ekonomiky. Spolupráce probíhá v rámci projektu ISCEM (International Comparative Social Enterprise Models) na zmapování problematiky sociálního podnikání a sociální ekonomiky v rámci České republiky. <http://www.iap-socent.be/icsem-working-papers>

SEiSMiC project (Societal Engagement in Science, Mutual Learning in Cities) je projekt, který pomáhá řešit největší problémy měst v Evropě zapojením občanů, identifikací potřeb sociálních inovací a příspěvím k tvorbě budoucích městských politik a strategií. Více: <http://seismicproject.eu/>

University of Humanistic Utrecht – spolupráce začala v roce 2008. FHS UK KSOS se účastnila přípravy a realizace projektu EDIC (Education for democratic and intercultural citizenship). V rámci projektu byl každoročně organizován dvoutýdenní mezinárodní kurz pro studenty ze všech univerzit, které se programu zúčastnily. Kromě toho dochází k permanentní výměně informací a expertíz mezi našimi pracovišti.

CCEG (Centre for Citizenship, Enterprise and Governance) - spolupracujeme v rámci projektu na sběru dat pro měření osobní hodnoty za ČR.

European Center for Not-for-profit Law (ECNL) - spolupráci navázala Lenka Deverová – otevřená je možnost spolupráce ECNL a KSOS pokud jde o srovnávací studii dopadu provedených a chystaných změn právního řádu v Maďarsku a České republice na situaci, v níž působí OOS.

Interface: a journal for and about social movements – J. Navrátil je editorem

Výuka, studijní a výzkumné pobyty

Jako hostující profesori v rámci programu Fulbright působili na naší katedře prof. Tom Holland (kurz Non-Profit Sector in the United States, 2009/10), USA, dále Edward Shippen Bright (kurz Social Entrepreneurism - How to make a difference, 2012/13), USA, principal of BrightNGOsolutions, který plánuje své působení na katedře zopakovat. Pravidelné přednášky pro studenty Ph.D. studia má i prof. Fred Eidlin (Research Methodology: A Problem-oriented Approach, od r. 2012) Canada.

8. dubna 2014 vystoupila ve výuce v rámci programu CEEPUS dr. Grzybowska-Walecka s přednáškou "The role of civil society and political society in democratization".

Na pozvání katedry rovněž bude v jarním semestru 2016 ve výuce působit post-graduální student Timothy Weldon z Rutgers University.

Naopak v ak. roce 2015/16 hostovala Selma Muhič Dizdarevič jako stipendistka Fulbrightovy nadace na University of California, Berkeley a Selma Benyovzsky na Université de Montréal. Marek Skovajsa absolvoval studijní pobyt v Rockefeller Archive Center, Tarrytown, stát New York, USA (2013), Bancroft Library, University of California, Berkeley (2014) a ve Special Collections Research Center, University of Chicago Library (2015).

Další zahraniční hosté za posledních 5 let

prof. Ludovic Tournès (2014) – francouzský historik, profesor na Université de Genève, odborník na dějiny působení amerických nadací v Evropě.

prof. Martin Bulmer (2014) – profesor na University of Surrey, ředitel Question Bank, University of Surrey, člen Academy of Learned Societies for the Social Sciences, 2015-2016 předseda výboru pro dějiny sociologie Americké sociologické společnosti, šéfredaktor časopisu Ethnic and Racial Studies. Odborník na dějiny sociálních věd a působení amerických nadací.

prof. Jacques Defourny (2013) - zakladatel výzkumné společnosti EMES zaměřující se na problematiku sociální ekonomiky a sociálních podniků, ředitel Centra pro Sociální ekonomiku University of Liege, Belgie.

Dr. Douglas Rutzen (2013) - prezident Mezinárodního centra pro právo neziskového sektoru (International Centre for Not-for-profit Law – ICNL) Washington, D.C., USA. [1]

Terry O'Leary (2012) – lektorka metody akčního výzkumu Divadla utlačovaných, Velká Británie

prof. Alicia Cabezudo, (2012) - odbornice na lidská práva, výchovu k demokracii a kulturu míru, Univerzita v Barceloně, Španělsko

prof. Giuliana Gemelli (2012) - Professor of Contemporary History; director of PHaSI Philanthropy and Social Innovation research center, Univerzita v Bologni, Italy

prof. Gorko Bežovan (2012) – odborník na lidská práva, Univerzita v Záhřebu, Chorvatsko

Přednášky

Selma Muhič Dizdarevič - Sabanci University, Istanbul, Turecko (2012) – přednáška na téma transformace české společnosti po Sametové revoluci

Selma Muhič Dizdarevič - Právnická fakulta Univerzity v Záhřebu, Chorvatsko (2014) – přednáška na téma česká sociální politika týkající se zranitelných skupin

Selma Muhič Dizdarevič - Tel Aviv University, Izrael (2012) - The 2nd Ruppin International Conference on Immigration and Social Integration – přednáška na téma veřejné politiky týkající se Romů v ČR

Marek Skovajsa - University of Warsaw, Warsaw (2012). „Cultural sociology and the problem of agency.” Institute of Sociology, zvaná přednáška.

Dana Moree - University of Fribourg, Switzerland (2013). The Transforming Society as a Challenging Environment for Qualitative Research.

Členové katedry se účastní s vlastními příspěvky zahraničních konferencí pořádaných mezinárodními odbornými asociacemi, zejména International Society for Third Sector Research, European Educational Research Association, EMES, European Sociological Association, International Sociological Association (více na osobních stránkách členů a členek katedry).

[1] Blíže o Dr. Rutzenovi a ICNL viz www.icnl.org/about/bios/rutzen.html